www.svoboda-news.com

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. Число 67, Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 21. марта 1923. — VOL. XXXI. No. 67. Jersey City, N. J., Wednesday, March 21, 1923. — THREE CENTS

АМЕРИКА НЕ ХОЧЕ ПОСЕРЕДНИЧИТИ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

ВАШІНГТОН, 19. марта. — Американський уряд рішив не робити ніякого кроку в справі ноти Німеччини про справу репарацій, яку вона передала вчора на руки департаменту стейту.

Американський уряд не хоче ані подати ноти до публичного відома ані закомунікувати її французькій амбасаді.

Рівночасно французький амбасадор заперечує публично вістки, що французький уряд мав остерігати американський уряд перед всякими спробами посередництва межи Францією та Німеччиною.

КОМУНІСТИЧНИЙ ШПИГ ПЕРЕД СУДОМ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

СТ. ДЖОСЕФ, Мишиген, 19. марта. — Перший свідок на нинішній росправі проти Віліема Фостера, котрого державна прокураторія обжаловує за участь в комуністичній змові, зміряючій до заведення комуністичного уряду в Злучених Державах, був Франсиз Моров з Кемдена, Ню Джерзі, визначний комуніст та шпиг департаменту судівництва в Вашінгтоні, відомий там як „К. 97."

Зізнання Морова були обтяжаючі для Фостера, котрий свою оборону проти закидів прокураторії опирає на тому, що він не був на комуністичній конвенції яко делегат, але яко гість. Моров, котрий тішився серед комуністів великим довірем і самий був делегатом на комуністичну конференцію, що відбувалася на піскових горбах коло Ст. Джосефа, заявив виразно, що фостер був делегатом, що на конференції він носив прибране імя „товариша Бордена" і що його роля на конференції була дуже жива.

Межи прочим Моров зізнав також, що він був на конференції яко „товариш Дей", що конференція виказала, що комуністи мають в Заучених Державах коло 15,000 прихильників, що на конференцію приїхали були та виголошували промови висланники московського Інтернаціоналу. Велике заінтересоване викликало оповідание свідка про те, як він постановив прослідити діяльність комуністів в Америці, як він приступив до комуністичної партії, як він добув собі в ній велике поважанне і як він наконець брав участь в комуністичній конвенції, що відбувалася тайком і мала буцімто складатися зі самих певних комуністів.

РУХ ЗА ОБМЕЖЕННЕМ ПРОГИБІЦІ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 19. марта. — В сенаті стейтової леґіслятури почали нині треге читание законопроекта Данигена, на основі котрого стейт має відкликати закон Молена й Гейджа, котрим він зобовязався помагати федеральній владі виконувати прогибіційну конституційну постанову.

Голосоване над проектом відбудеться відай завтра. За дебатованнем проекту зараз заявилося було 24 сенаторів, проти 18.

АГІТАЦІЯ ЗА ПРИСТУПЛЕННЕМ АМЕРИКИ ДО МЕЖИДЕРЖАВНИХ СУДІВ

НЮ ЙОРК, 19. марта. — Сенатор Біаєм Бора виголосив вчора перед одним клюбом промову за приступленнем до межидержавного суду справедливости, який навби право та силу розбирати межидержавні непорозуміння. Сенатор виразно заявився проти приступлення до суду Ліґи Народів, бо сей суд не може входити в житте своїх рішень.

Оскар Штраус, бувший американський амбасадор в Туреччині, виголосив перед зібранням представників найрізнійших віроісповідань, зібраних в методиський церкві на Медисон Ев., промову, в котрій заявився за безпроволочним приступленнем Злучених Держав до Ліґи Народів. Він говорив, що побіда Гардинга не була розгромом для Ліґи Народів, що американський народ хоче участи Америки в якімсь межидержавнім тілі, та що в противнім разі Америка зробить собі найбільшу шкоду.

ДАЛЬШИ РОЗКРИТТЯ УРЯДУ ПРО НАФТОВУ ЗМОВУ ПРОТИ АМЕРИКИ

ВАШІНГТОН, 19. марта. — Секретар (міністер) нутрішних справ Фол, котрий має незадовго уступити зі свого уряду, подав дальші подробиці про заходи европейских нафтових підприємств захопити в свої руки американські нафтові поклади. Після сих ревеляцій, заходи були закроєні на величезну скалю. Вони були уложені на взорець відомої американської нафтової спілки Стендерд Ойл, лишень що були вони плянувані на не більші розміри. Цілию сеї змови має бути використовувати американські нафтові терени та довести їх до повного знечерпання. За змовою стояти мають не лишень величезні европейські капіталістичні підприємства, але навіть декотрі европейські держави, готові складати свої державні капітали в підприємство. Колиб замір заговірників вдалися, то Злучені Держави запхатилиб нафтою Англії приміром за один рік більше, як Англія платить Америці контом звороту воєнних позичок.

Фол звертає наконець увагу на те, що конгрес ще не подбав за ніяку забезпеку для американських нафтових інтересів.

СМЕРТИ ЧЕРЕЗ ОПІЗНЕНІ ЗИМОВІ ЗАМЕТІЛИ

ШІКАҐО, Иллінойс, 19. марта. — В околиці Великих Озер та здовж цілої долини ріки Місісіпі панували сими днями страшні завірюхи. В богато частях північно західного пута Злучених Держав перервано або опізнено залізничий рух. Сюди наспіли вісти про 9 смертий від замерзнення. Як кажуть фармері, нагла студінь пошкодила озимині.

ЖІНКИ БУДУТЬ СВЯЩЕННИКАМИ

ВЕЛИНГТОН, Канзас, 19. марта. — Стейтова конференція методиської епископальної церкви постановила одноголосно дозволити ординувати жінок на проповідників сеї секти. Жінки мають бути мандруючими проповідниками.

Протестуймо!

В СЮ НЕДІЛЮ, 25-го МАРТА С. Р., ВІДБУДЕТЬСЯ УКРАЇНСЬКА МОБІЛІЗАЦІЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ДЛЯ ПРОТЕСТУ ПРОТИ ЗАМАХУ АЛІЯНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ АМБАСАДОРІВ НА ПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ І ДРУГИХ ЗАХІДНИХ ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ІНСТИТУЦІЇ І ТОВАРИСТВА В УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДАХ ПОВИННІ СЕЇ НЕДІЛІ ПО ОБІДІ ЗІБРАТИСЬ НА НАДЗВИЧАЙНУ НАРАДУ, ЩОБИ ЗАПРОТЕСТУВАТИ ПРОТИ СЬОГО НЕМУВАНОГО ЗАМАХУ.

З НАРАД ТРЕБА ПІСЛАТИ ПРОТЕСТАЦІЙНІ ТЕЛЕГРАМИ ДО АМЕРИКАНСЬКОЇ ВЛАДИ І ДО АЛІЯНТСЬКИХ АМБАСАД У ВАШІНГТОНІ. ТАКОЖ СЛІД ПОВІДОМИТИ ОФІС ОБЕДНАННЯ ТА УКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ.

СЕЙ ВИСТУП АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПОВИНЕН БУТИ ЗАГАЛЬТА ОДНОДУШНИЙ.

ОБЕДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ПОЗОВ ПРОТИ НАЧАЛЬНИКА ПОЛИЦІЇ ЗА ЗАБОРОНУ ЗБОРІВ

Товариство „Американська Юнія Горожанських Свобід" постановило внести позов проти начальника поліції в місті Ротербері, Конектикат, за те, що він заборонив там говорити представникови товариства.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО БУЛИ ВЧАСІ ВІЙНИ ІНТЕРНОВАНІ В КАНАДІ

В справі осіб чужинецького походження інтернованих підчас воєнного стану.

В посіданню начального урядника Роял Кенедіен Маунтед Поліс, 71 Смит Стріт, Вінніпеґ, Манітоба, находиться ліста всіх осіб, що були інтерновані підчас війни і яким належаться певні гроші, чи то заарештовані в час інтерновання, чи то якими заопікувалось Федеральне правительство вчасі інтернування.

Хтонебудь, що належить до сеї кляси, кому приходять які гроші, нехай зробить аплікацію особисто (між годинами 9 рано і 5 пополудні) або листовно, щоб довідатися, чи його імя находиться на згаданій ліст. Хто має які документи на поперте своїх домагань, нехай предложить їх.

Підписано

R. S. Knight, Supt.,
Commanding Manitoba District
Royal Canadian Mounted Police,
Winnipeg, Man.

УКРАЇНСЬКИЙ МАҐІК

Довідуємо ся, що 3. Канори, Саск., що там 24 лют. виступає український маґік, Микола Левчук. Присутні були дуже вдоволені його виступом, до чого в значній мірі причинялося те, що штуки робив Українець і українською мовою говорив до забраних про свої штуки.

Маґік Левчук таки виховався в Канорі. Приїхавши малим з краю з родинами, жив зразу на фармі і помагав родичам приповати на кавалок хліба. Пішовши до школи, почув в собі замилування до малярства та студіювання надприродних явищ. І коли родині перелеглася ся до міста, аби дати йому більшу нагоду в тім напрямі розвиватися, мале саскачеванське місто не давало великої нагоди. Він мусів лишити родичів і йти на дальшу науку до Зл. Держав. Там був чотири роки і тепер зачав свої виступи, як маґік і гіпнотист. Крім сего він є добрим різбарем і малярем. Тепер вибирає ся на поїздку по Західній Канаді.

АДВЕНТИСТИ (СУБОТНИКИ) І ЇХ КОНЕЦЬ СВІТА

Адвентисти (суботники) пророкують конець світа вже від многих років. Досі їх пророцтва не сповнилися

1. Вони пророкували, що кінець світа наступить дня семого жидівського місяця 1844 року. День сей, місяць і рік про минули, а конець світа не прийшов.

2. Потім казали, що конець світа наступить семого місяця 1845 року. І знов сей час промину. а кінця світа не було.

3. Від того часу визначували другі дні на конець світа, одначе час минав а їх пророцтва не сповнились. В пізнійших часах люди вже не вірили в їх пророцтва, одначе коли визначили рік 1844 і 1845, богато людий вірили їм і через те потерпіли великі шкоди. І так на кілька літ перед роком 1844 перестали посилати своїх дітий до школи, бо говорили, що час закороткий, конець світа вже недалекий, тому дітям не треба науки. Днесь ті діти мають правнуків.

1844 р. розрали свої маєтки між людий, бо казали, що коли приходить конець світа, то маєтків їм не треба.

На кілька літ перед визначенним днем на конець світа перестали садити овочеві дерева, бо казали, що вже нема часу, аби ті дерева родили овочі перед кінцем світа.

Богато можна навести таких примірів, де їх пророцтва не сповнились.

ЗАСТРІЛИВ ЖІНКУ І СЕБЕ

Фармер Мартель, родом селянин, близько Медесін Гет Алта, підозрівав як кажуть без підставно свою жінку і підчас сварні з нею, стрілив їй в голову, забиваючи її на місці. Потім ложив любу собі в рот і відібрав собі житте. Осталося шестеро сиріт, найстарше 14 літ, найменодше один рік. Мартель господарив на гомстеді від многих літ і був заможним фармером.

САККО ПОКИНУВ ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК

Анархіст Николая Сакко, котрого засуджено з Ванцеттом на смерть за вбитте формана, в котрого засуд наробив великого шуму навіть поза границями Злучених Держав вже перестав голодувати і почав принимати поживу. Коли по трох тижнях голодівки визвиці власти пилили на насильне кормлене голодуючого він дав упросити жені та почав їсти.

КОЛЬКО Є ШКІЛ НА УКРАЇНІ?

Большевицькі „звідомлення подають, що тепер на Україні є 10,000 українських початкових шкіл, 72 українські середні школи і дві українські висші школи (університети?).

Сі числа вказують на упадок шкіл на Україні.

Се значить, що 30,000 українських громад не має шкіл. Але ті, що мають школи, нарікають, що то не є жадні школи а тільки московські кпини із школи.

Московські большевики кажуть, що позволили на Україні на дві висші школи (може університи), але кілько московських висших шкіл вони оставили або завели на Україні. Сього вони не говорять, але Українці знають, що більше ніж українських.

Та се тільки одна з большевицьких „благодатей" на Україні.

МАЛИ ГРОШІ В БАНКУ І БРАЛИ ПОМІЧ ВІД МІСТА ВІННІПЕҐУ

Міські власти знайшли, що деякі люде, які мали покладні гроші в збанкротованім приватнім банку Шимновського, брали поміч з міста. Як звісно, місто Вінніпеґ дає поміч бідним родинам, які не мають і не можуть знайти роботи. Коли банк Шимновського провалився, власти оповістили публично імена, адреси людей і суму грошей, вложених ними до згаданого підприємства. Показалося, що кількох людей, які брали підмогу з міста, мали значні вкладки в банку. Очевидно, вкладки сеї вони правдоподібно в цілости стратять, одначе місто має потягнути їх до судової відвічальности за неправдиве представлення свого матеріяльного положення.

ЗАГРАНИЧНІ ДОВГИ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Після офіціяльної статистики польського міністерства фінансів вища Польщі ложили державам такі суми: Франції 1,183,658.00 франків, Америці 185,662,867 долярів, Італії 37,385,100 франків і 17,485,200 лір, Англії 4,774,800 фунтів штерлінґів, Голяндії 18,218,700 гульденів, Норвеґії 173,600 франків.

В перечисленню на польську валюту заграничні довги Польщі дійшли вже до астрономічних величин, се є більше чим 8 біліонів мп.

Хто буде платити сі величезні довги, які, сміло можна сказати виросли в наслідок маскарських спекуляцій можних банкирів і промисловців — годі відгадати.

ЛЯЦЬКІ РОЗБОЇ ПРИ НАСИЛЬНІЙ РЕКРУТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ХЛОПЦІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ДО ЛЯЦЬКОГО ВІЙСКА

ЛЬВІВ, 3. марта. — Польські старости в Чорткові, Топольнїцькій, засудив Максима Чорнія, з Білобожниці, на 30 днів арешту за се, що не ставився до польської „добровільної" бранки.

В селі Бурканові, підгаєцького повіта, польські жовніри застрілили Михайла Москву за се, що не ставився до польської „добровільної" бранки, а Романа Федоришина тяжко ранили.

В селі Сушні, радехівського повіта, польські жовніри так тяжко вробили Кондрата Павлюка за се, що не ставився до польської „добровільної" бранки, що розбили йому слухові тарабанки в обохухах, і залляли його кров. Також тяжко побили його старого батька і маму.

ВИСАДЖЕННЯ У ВОЗДУХ ПОЛЬСЬКОГО НАФТОВОГО ЗАКОПУ В БОРИСЛАВІ

ЛЬВІВ, 3. марта. — Школа, яку спричинило висадженнєм нафтового закопу „Віт" в Бориславі, виносить 1 біліон польських марок.

Закіп був власностю польської компанії під назвою „польські прішемися нафтови".

ЛЯХИ ПЕРЕСТАЛИ ВИДАВАТИ ХРУНІВСЬКУ ГАЗЕТУ У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВ, 3. марта. — Ляцький уряд відмовив дальшої грошевої помочі на хрунівську газету „Рідний Край", яку видавав Михайло Яцків, і вона вже перестала виходити.

Українські газети пишуть, що сей наймит сповнив свою рабську службу і тепер його вже відправлено.

З ПОЛЯ БОЮ В РУРЩИНІ

ДЮССЕЛЬДОРФ, Німеччина, 19. марта. — Вчера в Рурщині убито одного французького жовніра і одного цивільного німецького горожанина.

НЕМА БИЗНЕСУ В ОКУПАЦІЇ

ПАРИЖ, 19. марта. — Французьке правительство предложило парляментови додаткове домаганнє 196,000,000 франків на кошти окупації Рурщини.

ФРАНЦУЗИ ЗАБОРОНИЛИ 400 НІМЕЦЬКИХ ГАЗЕТ

КОБЛЕНЦ, Німеччина, 19. марта. — Німці обчисляють, що французька окупаційна влада заборонила в Ренщині і Рурщині 400 німецьких газет.

Перед окупацією виходило в сих обох німецьких країнах 1,450 німецьких газет.

СТІННЕС ПРО РУРСЬКУ СИТУАЦІЮ

БЕРЛІН, 19. марта. — Німецький сталевий та углевий магнат Гуго Стіннес заявив, що він противиться посередникам у полагоді французько-німецького спору.

Вже раз, казав він, обманули Німеччину, коли в 1918 році підсунули їй 14 пойнтів Вилсона, на основі яких Німеччина зложила оруже. Тепер Німеччина не буде вірити алянтам, хиба дістане повну запоруку наперед.

Він сказав, що на ділі сей спір не є з французьким народом, а тільки з його правительством, яке є шуновником французького нарду. Годі говорити про перемирє, заявив він, поки Пуанкаре не скинений, а війско з Рурщини не усунене.

СПРАВА МИРА АЛІЯНТІВ З ТУРКАМИ

ЛОНДОН, 19. марта. — Зогума нарада алянтів у справі мира з Туреччиною зачнеться тут в середу, 21. с. м., в офісі британського міністерства закордонних справ під проводом міністра лорда Корзона.

ВИБОРИ В ЮГОСЛАВІЇ

БІЛГОРОД, столиця Сербії (Югославії), 19. марта. — Підчас недавних виборів до югославської „окупшини" (парляменту) побідив старий сербський премієр Пашич, котрого група здобула більшість.

Хорватські незалежні під проводом Радіча здобули також значне число мандатів.

Демократи і сербські кліборобі зайняли слабо. Комуністи і републиканці не здобули жадного місця.

СТАН НЕДУГИ ЛЕНІНА

МОСКВА, 19. марта. — Нині лікарі оголосили, що Ленінови дробку полекшало в спаралюваній руці і ноді, але мову годі йому привернути.

БОЛЬШЕВИКИ ПУСКАТЬ, ЩО ГУВЕР Є ЗА ПРИЗНАННЯМ ЇХ „УРЯДУ"

МОСКВА, 19. марта. — Тутешні газети (большевицькі, бо в большевиків інших нема) пишуть, що американський міністер торговлі Герберт С. Гувер, є за признанем большевицького „уряду", але признання не сподівається, бо, як кажуть, сьому противиться державний секретар Чарлз Евенс Гюс.

ЛІКАР ЛЕТИТЬ ВОЗДУХОМ РАТУВАТИ ЖИТТЕ ВІДКРИВЦЯ ГРОБУ ТУТАНХАМЕНА

ЛОНДОН, 19. марта. — Відкривець гробу єгипетського короля Тутанхамена сперед 3,400 літ, Англієць лорд Карнарвон, занедужав в Єгипті від укушення мухи.

На вістку про занедужанне вибрала ніжна жінка з лікарем спеціялістом літаком Де Гавиленд. Вони мають спрехати дорогу 2,700 миль.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Ситі і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЩОСЬ НОВОГО?

Рішенне Ради Амбасадорів з дня 14. марта 1923. року всеж таки не принесло нічого нового.

Своїм змістом воно було лишень потвердженнем того, що московські імперіялісти з Москви та польські імперіялісти з Варшави були урадили межи собою в Ризі ще дня 18. марта 1921. року. Аліянтські амбасадори виразно признають, що вони нічого більше не хочуть понад затвердженне большевицько-польського договору. Змістом свого рішення аліянтські амбасадори не пішли поза точки конщахтів, які межи собою два роки тому уложили Москаль та Ляхи в Ризі. Аліянти лишень положили свою печатку на большевицько-польську угоду, якою Москва признала Варшаву панею на великих простотах української землі та над 12 міліонами українського населення за те, що Варшава признала Москву панею над рештою України та якими 28 міліонами душ. Ні формально і засадничо в Парижі не зроблено нічого всупереч Риги, не заведено нічого нового.

Всеж таки дещо нового париське рішенне аліянтських амбасадорів принесло. Подібно як два роки тому риський договір розкрив вартість большевицьких обіцянок допомоги українському народови Галичини добутися з польської неволі, так само недавне париське рішенне розкрило, кілько варті аліянтські обіцянки завести національне самовизначенне для націй Европи. Як два роки тому риський договір скомпромітував большевицьких агентів, які медоточивими словами горлали про незмірному прихильність Москви для Галичини, так париське рішенне амбасадорів показало як на долоні, кілько варта були обіцянки аліянтської допомоги зі сторони тих, що забалямучені тими обіцянками віддавали увесь український народ з усею землею, добутком та майном в руки аліянтів. Париська Рада Амбасадорів добре було зробила, підчеркуючи своє бажанне затвердження большевицько-польської угоди, бо в той спосіб в памяти українського населення підчеркнула заключенне, що аліянти так само щирі для інтересів українського народа, як Москалі та Поляки, себто що вони дивляться не за тим, якби йому помогти, але затим, якби з його нещасного положення витягнути для себе як найбільшу користь.

Отся лекція, хоч нова для декотрих Українців, не нова для більшости українського народа. Сей народ на загал добре знав, кілько йому ждати від Москалів, Ляхів і від аліянтів. Від самого початку війни, кождий рік, да й кождий місяць, тому українському народови ту лекцію, яку мусить зрозуміти кождий народ, заким стане достойним увійти в сімю свобідних народів: свободу для себе добути можна не чужими руками, але своїми; не чужими зусиллями, а своїми жертвами, своїм майном, кровию, життєм; не чужою ласкою, а власними зусиллями, власною зорганізованою силою, власним завзяттєм, боротьбою та самопожертвованнем. Український народ на всьому просторі української землі вже давно дозрів до сеї великої правди, і аліянтське рішенне з 14. марта с. р. Українців нічим не заскочило. Сим рішенне аліянти лишень підчеркнули те, що Україна вже добре знала.

Не змінить теж париське рішенне перебігу дальшої боротьби українського народа за національну свободу. Париське рішенне знеохотити моглоб до боротьби лишень тих, що покладали всі свої надії на аліянтські держави, так само як риський договір міг знеохотити з одного боку Петлюрівців, що покладали свою надію на Варшаву, а з другого боку большевицьких прихвостнів, яким приснилося, що сонце свободи для Галичини зійде в Москві. З огляду на те, однак, що таких серед українського народа зникаючо мале число, то дальша боротьба за свободу українського народа піде так само, як вона йшла досі, тобто питомо українськими людьми, в імя чисто українського ідеалу повної самостійности України. Український народ мусить добути зі себе силу боротися саморуч проти свого ворога, а коли він сю силу покаже, тоді його право признають не лишень аліянти, але й Москва й Варшава.

Український народ за послідних кілька літ бачив досить богато рішень. На його очах ниті рішено одно, а завтра рішенне відкликувано. Український народ бачив народи хоронені живцем. З Парижа вже не одній нації співано „вічную память", а тимчасом смерть постигала похоронителів тоді, як похоронені з мертвих вставали. Український народ на власні очи бачить, що ні одного живого народа похоронити не вдалося. Не похоронять теж українського. Не похоронили його Ляхи з Москалями в Ризі, не похоронять його й аліянти своїми париськими конщахтами. Се рішенне буде не співом псалтирі над небіщиком, але що одним визовом для живого українського народа, що одним кавликом до тим завзятішої боротьби проти всіх гнобителів та наїзників, за повне панування на рідній землі.

ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА І ЧЕСЬКА ПОЛІТИКА.

(Спеціяльна кореспонденція з Праги).

I.

Закарпатська Україна, се та частьукраїнської землі, яка лежить на південь Карпат і до кінця світової війни належала до Угорщини, а на основі мирових договорів з 1919 р. належить до Чеськословацької Республики.

Зістановивши всіх инших українських земель вона лежить за Карпатами і тому з українського становища найліпше відповідає для неї назва: **Закарпатська Україна.**

Через те, що ся часть української землі довгі віки належала до Угорщини, в нашій літературі називали її **Угорська Русь** або **Угорська Україна.**

В Чесько-словацькій Республиці називається ся українська земля: **Підкарпатська Русь.**

На основі **тимчасового основного закона про державну самостійність українських земель бувшої австро-угорської монархії,** ухваленого Українською Національною Радою на засіданню 13. падолиста, 1918, у Львові, **Закарпатська Україна творила часть Західно-Української Народньої Республики.**

На історичнім засіданню Української Національної Ради 3. січня, 1919, в Станиславові, де проголошено державну злуку всіх українських земель, **знаходилася також делеґація Закарпатської України,** в імени якої один з делеґатів так промовив:

„Ми ваші браття, що були під пануваннєм ворога, прийшли сюди, щоб Ви дали нам раду! І ми дістали свободу і хочемо збудувати славну будучність. Одноголосно ми голосили, щоб українські цвіти леліли на Карпатах, щоби кождий Українець жив славно **під одною зединеною Україною.** Наше серце тягне до України. Поможіть нам. Подаємо вам братню руку. Нехай вже одна одностайна Україна!"

Маніфестацією за зединенне з Україною були **всенародні збори закарпатських Українців** 21. січня 1919 в Хусті. На сих зборах було 420 делеґатів, з яких кождий представляв 1,000 українського населення.

Перша з ухвалених зборами резолюцій звучить:

„Всенародні збори угорських Українців з дня 21. січня, 1919, ухвалюють **зединенне комітатів:** Мараморош, Угоча, Берег, Унг, Земплин, Шаріш, Спіж і Абауйторна з **Соборною Україною,** просячи, щоби нова держава при виконанню сеї злуки узглядняла окремішне положенне угорських Українців".

Така була воля українського народу Закарпатської України.

Одначе збудувати Соборну Україну не пощастило.

Республиканська Угорщина, хотячи задержати Закарпатську Україну при собі, рішила утворити з неї автономну провінцію під назвою „Руська Україна".

Одначе український нарід не хотів оставати при Угорщині, що й висловили згадані збори в Хусті в дальших резолюціях.

Після большевицького перевороту на Угорщині большевицька влада в „конституції Угорської Созіялістичної Федеративної Радянської Республики старалася розробити принцип автономії народів Угорщини і їх федерацію. Одначе ся большевицька конституція, яка вже в самій назві брала для Угорщини взорець з большевицької Росії, не мала для Закарпатської України практичного значіння.

Мирова Конференція в Парижі рішила прилучити Закарпатську Україну до Чесько-словацької Республики і се рішенне перевела в житте.

II.

Чесько-словацька Республика, виступаючи перед Мировою Конференцією з домаганнем прилучення Закарпатської України, покликалася на договір, заключений між ґеськими й Закарпатсько-українськими орґанізаціями в Злучених Державах Америки.

Основою сього договору була автономія Закарпатської України і сю основу приняла також Мирова Конференція, прилучуючи Закарпатську Україну до Чесько-словацької Республики.

І так Версальский договір міждержавами антанти і Німеччиною з 28. червня 1919 містить в артикулі 81-ім отсю постанову:

„Німеччина признає, як се вже зробили союзні і приняті до союза держави, повну незалежність чесько-словацької держави, **яка обнимати-ме автономну територію Українців*) на південь Карпат."**

*) В французькім тексті: des Ruthènes".

Така сама постанова містить-ся в артикулі 53-ім Сен-жерменського договору між державами антанти й Австрією з 10. вересня 1919 („Австрія признає" і т. д.).

Докладніше говорить про автономію Закарпатської України **окремий** договір між головними державами й Чесько-словацькою Республикою, підписаний в Сен-Жермен 10. вересня 1919, в якім Чесько-словацька Республика обовязується до охорони національних меншостий на своїй території.

Постанови сього договору про Закарпатську Україну звучать:

„Артикул 10. Чехословаччина обовязується зорганізувати територію Українців*) на південь в формі **автономії одиниці** в межах чесько-словацької держави, яка одержить як найширшу автономію згідну з єдністю чесько-словацької держави.

„Артикул 11. Територія України на південь Карпат одержить **автономний сойм.** Сей сойм мати-ме законодатну власть в справах мови, шкільної науки, релігії, місцевої адміністрації, а також в усіх инших справах, які йому призначать закони чесько-словацької держави. Губернатор території Українців буде назначений президентом Чесько-словацької Республики і буде відповідати перед українським соймом.

„Артикул 12. Чехословаччина гарантує, що урядовці на території Українців будуть вибрані по змозі зпоміж населення сеї території.

„Артикул 13. Чехословаччина запоручає території Українців справедливе представництво в законодатнім Збі Чесько-словацької Республики, до якого ся територія посилати-ме послів вибраних на основі конституції Чесько-словацької Республики. В кождім разі ci посли не мати-муть права голосувати в усіх таких законодатних справах, які належать до компетенції українського сойму".

Сі постанови про автономію Закарпатської України є — на основі артикулу 14-ого договору — **міжнародніми зобовязаннями** і знаходяться під охороною Союза Націй, так що їх можна змінити тільки за згодою більшости Союза Націй.

Се своє міжнародне зобовязанне дати автономію Закарпатській Україні скріпила Чесько-словацька Республика **своєю конституцією,** поміщуючи в § 3-тім своєї конституційної грамоти висше наведені постанови Сен-жерменського договору про автономію Закарпатської України.

Таким чином автономія Закарпатської України є запоручена і міжнародними договорами і конституцією Чесько-словацької Республики.

Висше представлене **правне** становище Закарпатської України ще доси не є переведене в житте.

Закарпатська Україна ані не має автономії ані не висилає послів до чесько-словацького парляменту.

Причину сього поясне чесько-словацьке правительство тим, що Закарпатська Україна ще не дозріла до автономії та що її треба найперше до автономії виховати.

III.

Як представляється чеська політика на Закарпатській Україні?

Ми не будемо розглядати всіх сторін чеської політики, а розглянемо тільки одну: **національну.**

Закарпатська Україна, се українська земля і від чеської політики треба вимагати, щоби вона з сим числилася, Доки Закарпатська Україна не має автономії, яка дасть їй змогу добути про свій національний розвиток доти сей обовязок лежить на чеськім правительстві.

Коли порівнати теперішне положенне Закарпатської України з тим, в якім вона знаходилася під Угорщиною, то чеська політика заслугує на признанне.

Угорщина стояла на тім, що український нарід мусить змадяризуватися, і не давала ніякої змоги національного розвитку.

Чехословаччина підпирає національний розвиток українського народу і се є основна ріжниця між теперішною чеською і бувшою угорською політикою на Закарпатській Україні.

Одначе спосіб підпирання національного розвитку українського народу **не йде по лінії українських національних інтересів.**

На сю власне сторону чеської політики на Закарпатській Україні хочемо звернути увагу.

Річ в тім, що ані чеське правительство ані чеське громадянство доси не рішилося, чи вважати Закарпатську Україну за часть України чи за часть Росії, чи нова закарпатських Українців є українська чи московська. В сій справі були ріжні наради, навіть чеський університет був покликаний висловити свою думку. Та хоч чеський університет заявив, що мова закарпатських Українців є українська, то се не вплинуло на політику ані чеського правительства ані чеського громадянства.

Справа представляється так, що одна чеська рука будує, а друга руйнує. Коли чеський урядовець є українофіл, то він підпирає развиток місцевої української мови (школи, адміністрація, суд); коли ж він москвофіл, то насаджує московську мову.

І маємо такий дивоглад, що на Закарпатській Україні маємо школи з місцевою українською і з московською мовою, та в державних урядах має права не тільки місцева українська мова, але також мова московська.

Та коли ті округи і чеського правительства і чеського громадянства, які підпирають український національний розвиток, є нерішучі, — то чеські москвофіли з усею рішучістю стараються насадити на Закарпатській Україні московщину.

Треба сподівати, що сі заходи чеських москвофілів будуть кріпшати, бо власне тепер вони зорґанізувалися в окреме „Товариство Приятелів Підкарпатської Росії", яке 16. лютого мало свої установчі збори.

Душею сього товариства є чеський політик Кльофач, член сенату, провідник чеської національно-соціялістичної партії, відомий москвофіл, який при кождій нагоді виступає проти України.

На згананих зборах Кльофач заявив, „підкарпатсько-російська" мова не має нічого спільного з українською мовою та що чеська політика на Підкарпатській Росії" повинна йти в тім напрямі, щоби зробити сей край „мостом між Чехословаччиною і будучою Росією".

З сих слів Кльофача виходить, що він взагалі не признає України й української мови, що для нього вся територія від границі Чесько - словацької держави аж поза Петербург Москву — се „будуча Росія".

Значить, треба Закарпатську Україну московщити, щоб з неї був добрий „міст між Чесько-словацькою Республикою і будучою Україною".

Щоби чеська політика московщила Закарпатську Україну, про се власне має дбати „Товариство Приятелів Підкарпатської Росії".

До управи сього товариства побіч Кльофача й инших чеських москвофілів належить також **галицький москвофіл Вальницький,** як „представник Підкарпатської Росії".

Взагалі на Закарпатську Україну наплило богато галицьких москвофілів, які під опікою чеських москвофілів ведуть обмосковщуванне.

Що чеські москвофіли закладають товариство, яке має дбати про обмосковлюванне Закарпатської України, се не дивно.

Але дивно те, що чеський міністер заграничних справ Бенеш вислав на збори „Товариства Приятелів Підкарпатської Росії привітне письмо. Невжеж обмосковлюванне Закарпатської України входить у програму чеського правительства?

Що українському народови не вдалося збудувати Соборну Україну, — се ще не значить, що він її ніколи не збудує. Чеські повинні розуміти, що між Закарпатською Україною, яка належить до їх держави, і Московщиною лежать великі простори українських земель, які швидше чи пізніше утворять українську державу. Чи Чехи хотять чи ні, вони є сусідами українського народу і Чесько-словацька Республика буде сусідкою української держави.

Коли Чехи хотять з „міст до Росії", то сього маху не зроблять, бо між Ужгородом і Москвою лежать українські землі з Львовом і Києвом. Закарпатської України Чехи не змосковщать, як Росія не могла змосковщити Придніпрянської України. А тільки посують свої сусідські зносини з Україною.

Нехай отже Чехи розважать, що роблять!

— o —

*) В французькім тексті: des Ruthènes"; в чеськім тексті: „Rusinu". Карпат, в границях означених головними державами антанти,

„ЛАХМІТНИКИ ДУШІ"

(Журнадистична замітка).

„Лахмітники душі!" як сказав про них один сучасний поет. Скільки породив наш час непевний! Та всі вони не турбуються тим і так засмічують собою те все, що досі було далеке від усякого бруду. Особисті ознаки їх: безпричинні пренесі, безмежне нахабство вулишного прошака і безсоромність проститутки.

„На час — десять на ніч — двадцять пять".

Ніколи й ніде не були вони самі собою, а завжди і скрізь усе мусять „чинити волю посилаючого їх".

Вчерашні канцелярійні писаки, сьогодня „журналисти" у Празі, які друкують на своєму гектографі ріжні „зшитки" зазначуючи, що роблять це „на правах рукопису" і так розсилають їх безплатно по всіх відомих адресах, очевидно — „для ознайомлення"...

Зміст цих „зшитків" остільки брудний, що кожна порядна людина, яка випадково візьме його в свої руки, мусить негайно вимити їх. — Сплетні, брехні, провокації, лайки, бруд духовий і нехлюйство тілесне — все, що міститься в них...

Можна було б цілком не звертати уваги на „працю" цих „Лахмітників Душі", як би не було видно керуючої руки того, що сидить у Харкові і, закінчуючи своє дурисвітство ліквідацією мітологічної „Самостійної Ряданської України", намагається здеморалізовати рештки тієї відпорної сили, що уявляє собою наша політична еміграція...

Після довгої низки „обіцянок-цяцянок" у формі всяких „амнестій", після ряду „комісій", які з успішною неславою намагалися вдертися до таборів інтернованих, — стало ясно, що з масою нічого робити, а треба братися за одиниці"...

І, от — „обсудили-постановили"...

„Вислати у більші центри еміґрації троє **певних людий,** які розвинули б **відповідну працю".**

Це було „секретом" Харківських „товаришів", але воно перестало бути ним у „товаришів" Пражських. Їх гасло:

— Провокація і інсинуація!...

Українська література завжди була вище української пошо з карабіном у руках змагалися за народне право і підтримує їх тепер, коли зрадлива доля знущається над ними. Українська література, разом з тим, дуже небезпечна для тих, що стоять проти нас в положенню національних ворогів...

І так зваживши це, почнемо з літератури!

Редактор „Українського Студента", бувший діяч на культурно-освітньому полі в армії У. Н. Р., — Сімонців. Причинитися треба, але причин немає. Після короткого вагання в газеті „За Свободу" зявляється допис. — „Підлотник, мерзотник, душегуб з темного куткa!" — сиплеться на голову ні в чому неповинної людини.

Відомий громадський діяч, публицист і бувший член уряду У. Н. Р., Саліковський. — „Чорносотенник і погромщик!" кричить та ж „За Свободу".

У Празі читають та тільки посміхаються від задоволення.

На черзі Клим, Поліщук, який написав „Отамана Зеленого". Як би він був у Київі, то його без усяких розмов „командірували б" до послуг Грицька Чупринки, який ще торік знайшов собі притулок в лоні Авраамовому, але так як він поза „межами досягнень" то голова Харківського „Пролетькульту" В. Коряк „громить" його на рудих шпальтах офіційних „Вістей", і тим самим дає до зрозуміння своїх агентів в Празі, що вони мусять відповідно використати його писанину.

Наразі її „використав" якийсь М. Ір. (чан) у 31 числі львівської „Землі і Волі" за минулий рік, друкуючи маленьку „ябедку" п. н. „Собача Старість"... Та „ябедка", властиво, тільки „зачіпка", а в дійсности: „найнявся, то продався!" — як каже народня приказка „як гулять, так гулять! Бий, Ірчане, ціле яйце в борщ!" — каже знову Коряк і Ірчан не сміє, не має навіть права такого, щоб відмовлятися. А тому він „рад старається" збештати навіть самого найближчого друга й товариша по бездарности Атаманюка, очевидно через то, що не помирився з ним при спільному сьорбанню чечевичної юшки, але... — знову „але" — при чому тут О. Бабій? Адже ж він про всяких „отаманів" і слухати не хоче! — Очевидно („бідний!") завинив тим, що „пролетарський" фронт з Руською 3, змінив на „буржуазний" Ринок, 10?...

І, тут, бійтеся Бога! В своїй жорстокости не пожалів навіть тих поетів, що співають „ки", себ-то: „жовтобакитників клятих"...

На думку Ірчана, всі переконані й чесні робітники на національному полі є „хами" і „собаки", які скоро мусять загинути від „собачої старості"...

„Блаженні ті, що вірують", але чи є „блаженними" ті, що злочинно-дурні, — невідомо — бо від небіжчика Гоголя відомо, що для таких „закони не писані", однак це не перескаджає Ір (чанові) і Ко говорити про все, що тільки влізе в голову, кидаючи на ліво і на право — одному, „хам", а другому — „співробітник", „Рідного Краю", при чому зовсім не хоче знати того, як ближчі його приятелі, таніщ ніж улаштовувати свої „авторетки" вечорі і друкувати в „Землі і Волі" пролетарські „поезиї", віддавати на „ласкавий суд" свої „твори" тому ж таки редакторові „Рідного Краю", якого тепер стараються смикати за поли. — Очевидно між „Рідним Краєм" а „Землею і Волею" зовсім не така значна дістанція, коли воно так виходить?...

Також не значна дістанція між цею самою „Землею і Волею", а пражськими „зшитками". бо про це свідчить не тільки одна, своєрідна їм обом безграмотність стилю писання але й самий зміст, з якого нам стають відомими такі речі, котрі несняться чесним людям.

Ні, ні не дивуе, ні не вражає. Адже ж „Лахмітники Душі" инакше не можуть, як тільки в такий спосіб виявляти свою присутність на „білому світі", який у їх очах все є „червоним"... від страченого колись сорому...

1923 р. 31. січня, м. Львів.

Nemo.

ФОНД УВАЗНЕНИХ

(Через „Свободу")

Тов. Згода, від. 210 У. Н. Союза в Westchester, N. Y., колядa (прислав Теодор Давидів) $20.00

Попередно оголошено $5.00.

ДОСІ ЗІБРАНО $25.00

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим проситься всіх членів Хору при Укр. Нар. Домі на горі міста зійтись в гали Укр. Народного Дому в середу 21. марта, о годині 8-мій вечером в дуже важній справі.

Уряд Укр. Нар. Дому.

ПОДЯКИ.

Складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза і урядникам відділу за виплаченне посмертного бо. сині Стефані, в сумі 100 дол. Я якчлен 70 відділу У. Н. Союза бажаю нашій славній Орґанізації як найкращого розвитку. — **Петро Венгрин,** Сомервил, Н. Й.

Складаємо сердечну подяку Урядови Укр. Нар. Союза за присланне 200 дол. на похоронні кошти по бл. п. Гавриїлі Ганусеви. — Бр. Пор. Пр. Богородиці, від. 351 У. Н. Союза в Нагера Фолз, Н. Й.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ „ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В УСІХ СПРАВАХ „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ" проситься відносити не до поодиноких урядників, але до секретаря організації на адресу: „Obyednannye, 136 So. Fourth Street, Philadelphia, Pa.

З ЦАРСТВА ЗЛОДІЙСТВА І НАСИЛЬСТВА.

(Оповідання еміґрантки).

Посилаю Вам оповідання жінки, що якраз приїхала з України до Канади. Я записував її слова, як вона оповідала на мітинґу. Імя сеї жінки є Марія Левченко, жінка К. Левченка з Кандо, Саск. Приїхала вона з села Слоуд, Глухівського повіту, Чернігівської ґубернії. З села виїхала 8. січня 1923 до Москви, з Москви 15. січня до Лібави, а 26. січня з Лібави до Канади.

Її муж вислав їй шифкарту ще в вересни 1921 р. За паспортом вона виїхала тоді до Чернігова, віддаленого 90 канадійських миль. За подорож зелізницею заплатила 18,800 рублів. Зайшла до ґуботделкома. Там взяли від неї поданне о паспорт і казали заплатити за марки 9 міліонів рублів. Сказали їй, що за три до чотири неділі дістане паспорт на виїзд. Але чекала три місяці і нічо не було. Написала лист. Не дістала відповіди. Тоді поїхала ще раз до Чернігова. Знов ті самі видатки на колію, але коли прийшла в той отдел, довідалася, що вже були пороблені зміни. Паспорти видавав вже губпаспорком, але він був відчинений лише три рази на тиждень від 1 до 3 години. Ходила до того губпаспоркома, та ніяким способом не могла до него добитися. Тоді звернулась до одного з комісарів і начала просити: „Я вже чотири иді тут чекаю.“ Та сей гримнув: „Стой ка дверю, а нет, так я так зделадю, што будеш єщо 30 дней ожидать!“ Страшно нелюдяно обходяться комісарі з людьми в ріжних урядах.

Нарешті добилась до губпаспорома. Але там сказали їй що форми, які вона перше зробила, вже сканцельовані, і що на місце вісьмох паперів, котрі перше підписала, треба тепер зробити нові папери і то аж 15 паперів, а саме: свідоцтво, що заплатила продналог, свідоцтво прихильности до совітського уряду, свідоцтво доброго поводження за часів большевицької влади, свідоцтво, що не була карана большевиками, свідоцтво від священика, наркома і земкома і всякі инші. Мабуть і до неба не требаби стільки доказів. А за кождий папір треба заплатити урядові марки по два міліони кождий, або разом трийцять міліонів рублів. Се вона зробила. Тоді їй сказали: „Ідь і чекай!“

Вона вернула і чекала щось шість місяців, але нічого не було. Аж муж зачав клопотати з Канади через Міжнародний Червоний Хрест. Дістала вона лист від Міжнародного Червоного Хреста з Київа і зібралась їхати до Київа. Прибула на стацию Терещенко і чекала чотири дні на поїзд. Заплатила за їзду 18 міліонів 500 рублів і всіла в поїзд о десятій годині рано. До Київа приїхала на другий день пів до семої вечер. Віддалене не більше, як 120 канадійських миль. А їхати мусіла худобячим вагоном, в якім мусіла весь час стояти і для безпеченства держати в ночи в руках запалену свічку, бо там страшні грабіжі і хто не має в руках світла, той і не спостережеся, як його обкрадуть. Марія Левченко була свідком того, як обкрадено одну сестру милосердя, що їхала разом з нею. Сестра стояла і тримала в одній руці свічку, в другій валізку. Злодій підсунувся до неї і зручно вирізав бік валізки і забрав з неї усе. А сестра не чула, бо була перемучена і дрімала, стоячи. Огарки свічки привезла Марія Левченко з собою на памятку.

Приїхала до Київа. Допиталась до Міжнародного Червоного Хреста. Там стрітив її Микола Васильович Гамалія, завідатель Червоного Хреста. Говорив до неї по українськи. Се був перший і одинокий чоловік, що казав їй сісти, розстав, чого потребує, занявся нею і навіть взяв її до себе на мешканнє, яке складалося з двох мужеских кімнаток, в яких містилася родина Гамалії зі старенькою мамою. Сего чоловіка Марія Левченко не може нахвалитися і не має слів подяки для него. Він нею занявся і пішов до ґубпаспоркома. Там взяли всі потрібні описи і сказали знов прийти за три дні. Коли одначе сама там ходила, то так само з нею поводилися, як в Чернігові. Відкладали з дня на день. Аж на пятий день пішов з нею Гамалія і дістав паспорт, за який треба було заплатити ще триста трийцять міліонів рублів. Стільки гроший Марія Левченко не мала, але Американський Черв. Хрест в Москві мав її гроші. Так Гамалія визичив десь тимчасово гроші, заки переведено їх з Москви і вибрав паспорт. Було се вже в грудні 1922 р. Марія Левченко заплатила зелізницею назад до села, сим разом вже з пасажирським поїздом. Коштувало її двайцять вісім міліонів рублів. І нзов не було світла у вагоні і знов треба було світити свічку та вважати, щоб не обрабували.

Про Київ оповідає страшні річи. Вона бачила на власні очи, як на улиці роздягли якогось Американця, що доперва повернув і мав добрий плащ та капелюх. Все з него забрали. Коли пішов скаритись, то з него сміялися і казали: „Ти буржуй!“ Бачила, як відчиненою вечером трамвайовий вагон від переднього вагона і вскочили кількох на вагон, ограбили всіх і спокійно пішли. Тут же проходили червоноармейці і тільки сміялись та приговорували, що „буржуїв лоскочуть“.

В Київі говорять люди переважно українською мовою.

Про своє село оповідає так: В селі є до 800 нумерів. Коли взяти, що в кождій хаті є по двоє дітий, то буде їх 1500 до 1600, які є в шкільнім віці. Але до школи ходило всего 20 дітий. Решта не мали чим оплатити школи. Бо за школу треба платити, за штубу 5 пудів жита місячно (пуд має 40 фунтів), за другу клясу 10 пудів, за третю 12 пудів і т. д. Збіже треба приносити до школи а учитель віддає комісарам. Сам учитель босий і обдертий. Нема за що купити собі не то книжки а навіть їсти. В школі вчать тільки по московськи, по українськи не вільно. Діти позичають в школі буквар, за визичене платять 25 фунтів жита, за олівець 8 фнутів, за зошит 2 фунти, чорнила цілком нема, ані пера. Діти роблять собі чорнило з бузини, червоних буряків, кори і т. д., пера роблять з пір'я. В школі першенство має дитина комісаря і колиб котра дитина що сказала, то вже біда готова. Словом безправство страшне.

В селі, де колись був один старости (війт), тепер 24 ріжних комісарі. Коли Марія Левченко зачала вичисляти тих комісарів своїм односельчанам, то показалося, що то самі давніші конокради, злодії, розбишаки і найменше просвічені люди, одним словом найгірше сміття з села.

Оттакі комісарі наложили на село продналог, то є податок збіжем і другими продуктами сільського хазяйства. Вона не могла продналогу внести, так взяли її старого батька в заклад, а коли вона позичала і внесла продналог, то мусіла ще заплатити за батька під пшеничної муки і барана.

Людське житє не представляє ніякої вартости. Стріляють як мух. Як який комісар має що на кого, то тільки скаже, що той а той належав до партизанів (повстанців) і вже де його попадуть, там розстріляють. Мав оден хлопець шапку, яку сам собі зробив з ягнячої шкури. Один чекіст відібрав в него сю шапку. Хлопець пожалівся на чекіста і чекіст віддав шапку. Прийшов хлопець до дому, пішов до сторожки взяти соломи, чи що. Чекісти побачили його там і застрілили. Дівчина, з якою той хлопець мав побратися, і другі дівчата прибрали застріленого хлопця у новеє убранне і положили на столі. Тоді ті самі чекісти увійшли в хату, скинули трупа на підлогу, копали його ногами і зірвали з него одіннє. Дівчата зодягли хлопця вдруге, але чекісти ще раз вернулися і сим разом зірвали в него шмате і все з хати забрали, лишили лише голого трупа. Таких випадків є тисячі, що кров стигне в жилах, як про них слухати.

Оподаткованнє церкви залежить від величини церкви. Коли сего хоче, щоби церква була відчинена, то мусить платити. В селі платили 60 пудів продналогу за церкву; де є більше село, там треба платити більше, а коли не заплатять, то церква запечатана.

Люди мають головно вику. Се є траварску сіють для худоби. Вона гірка і чорна. Коли хто має жито, то додає жито; хто не має, то їсть саму вику. Нарід страшенно нищиться фізично і падає моронально. Всі вірять, що може хтось прийде і спасе їх від большевизму, який вважають за наказаніє боже. Релігійні люди говорять, що буде конець світа, а Москаль і Жид — се антихристи, котрих Бог за кару на людий зіслав. Всі, як комісарі так і армія походять з глубокої Росії, а кряуїських мужиків забирають до війска в Росію. До війска йде, хто в чім ходив. Армія — се чисте стрітіте; ходять в ній босі і в лапчаках і ноги лише шматами позобивані. Кождий має брати собі з дому одіннє до війска, а держава не дає нічого.

Колишні робітники тепер в Росії — міліонери, бо забрали все в свої руки, але робити ніхто не хоче. Як їсти треба, то йдуть на село до селянина і кажуть: „Продай цам продуктів, ти кулак!“ Коли сей не хоче продати, вони чекають до вечера і коли сей мироїд (як вони називають селянина) змучений засне, тоді кидаються його грабувати, а хто противиться, того зараз назвуть партизаном і віддають чекістам а ті зараз „под стенку“ і все скінчилось. Коли часом все село встане в своїй обороні, то випалюють цілі села.

Коли хто хоче виїхати з краю то обідруть його до послідної нитки і тоді він вже не має з чим виїхати.

Шифкарта Марії Левченко лежала даремно півтора року, аж стараниями Червоного Хреста вона могла з Росії вирватися. Коли їхала, то її односельчани передали до своїх до трийцять літів. Всі її листи на границі від неї відібрали, ще й загрозили їй, що вона краде одіннє з дому.

ЗАХОВАЙТЕ СЮ НАЛІПКУ

УЖИВАЙТЕ MAGNOLIA І STAR MILK

ЮМУ СВОЇЙ КУХНІ ДО ВАРЕННЯ І ПЕЧЕННЯ

ЗАХОВУЙТЕ НАЛІПКИ НА ВАРТІСНІ ДАРУНКИ

НАПИШІТЬ НА ОДНУ З ПОДАНИХ НА НАЛІПЦІ АДРЕС ПО ІЛЮСТРОВАНУ ЛІСТУ ПРЕМІЯ.

„Заховувати наліпки виплачується“

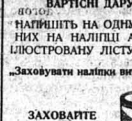

ЗАХОВАЙТЕ СЮ НАЛІПКУ

ПЛЕМЯ ДИТЯТ. А на російській почті бувають таке, що зіплять марки на листі, щоби показ був, але за оплату беруть в трое або в десятеро більше.

Коли Марія Левченко їхала до Москви, то відпроваджував її брат чоловіка. В Москві серед білого дня схватили йому з голови шапку. Він поставив валізку і побіг за шапкою. Але перейшов його червоноармеєць і здер з него кальоші. А другий червоноармеєць тимчасом втік з валізкою.

Замітне те, що на Україні діти, хоч ще не знають, хто вони, дуже хочуть учитися української мови. Сині діти складають собі ріжні пісні і нераз беруть в війти, роби та співають з ними.

Я на боці сиджу, прилітає птичка.
Мій муж большевик а я большевичка.
Я на боці сиджу, під боковою кацка.
Ленін Троцькому казав: Україна наша!
Я на боці сиджу, ломаю калину.
Распрокляте галіфо продало Вкраїну.

(Галіфо — се англійські штани, вгорі широкі а в долині вузенькі, добрі до холяв. Такі штани носять комісарі в Росії)

А ось свіжі приповідки на Україні:

Був Миколка Дурачок,
Була булка, пятачок...
Україна широка і далека —
А на престолі має Леніна дурака...
Україна хлібородна —
Ленінцям хліба дала, а сама голодна.

Г. Сліпченко.

(Укр. Голос).

ОДНАКОВА ЦІНА КАРТ КОРАБЕЛЬНИХ ТАК З НОВОГО ЙОРКУ ЯК І З ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА.

Тікет колійовий з Філядельфії до Ню Йорку платить компанія.

СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ
ПАШПОРТИ
КАРТИ КОРАБЕЛЬНІ
ПЕРЕСИЛКА ГРОШИЙ

РОДИМЦІ! Заки відвезетесь до фірм, котрі імпонують Українцями тільки длятого, що мабуть родилися Українцями, а до таких, що забогато обіцюють, удайтесь устно або письменно до знаної Вам від літ ПРАВДИВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НОТАРІЯЛЬНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ, яка находиться у власній будинку і полягодуе висші зразлні справи найтальше, найскорше і на повною гваранцією.

T. J. HRYCEY & CO.
329 S 4th ST., PHILADELPHIA, PA.

СІЛЬСЬКІ ВИЩІ ШКОЛИ В ДАНІЇ

Народна Вища Школа як окремого типу освітна установа виросла в Данії і тільки останніми роками за данським почином пішли сусідні скандинавські країни. Данія має тепер більш як вісімдесять таких шкіл, Швеція сорок і пять, Норвеґія двайцять чотири і приблизно стільки-ж їх в Фінляндії. Вже після війни зацікавились ними Німці і за чотири послідних роки, як кажуть, вже пятсот таких вищих народних шкіл засновано в різних сторонах Німеччини. Саме тепер починають про них говорити в Анґлії і Шотляндії. Врешті есть замір заснувати таку-ж Інтерпаціональну Народну Вищу Школу на данський лад і таки в самій Данії, коло Елсинор недалеко данської столиці Копенгаґен.

Всі данські школи того типу є установи приватні, засновані з приватної ініціятиви і на приватні кошти. Місцеві люде скликують мітінґ, рішають заснувати школу, назначують комітет з двома підкомітетами, освітним і фінансовим, і збирають потрібний фонд. Тоді вибирають село, щоб догідно було і для сусідних сіл, наймають або будують там будинок для школи, проваджують учителів і в скорім часі школа стає культурним і товариським центром для всеї околиці. Коли вона вже заснована, тоді грошеву піддержку дають і дооколичні громади і держава. Час від часу державний шкільний інспектор приїзджає, щоби переконатись, чи державні гроші учито справді на призначену ціль, до програми і напряму навчання йому нема ніякого діла. Окрім того що держава дає грошеву піддержку в саму шкільну справу вона не втручається.

Мало не всі ученики — селяне. На загал з міст приходило тільки шість процент тої молоді, яка доси вчилася в народних вищих школах Данії. Тому й шкільні курси достосовуються до більш свобідного часу на селі. Звичайно школа обіймає пятимісячний курс в зимі для мущин і три місяці навчання в літі для жінок. Ніяких формальних вступних екзаменів нема. Вступ вільний для кождого, хто скінчив вісімнайцять літ і хоче вчитися. Молодших не приймають тому, аби мати в школі лиш таких учеників, які прийшли сами по добрій волі і серіозно хочуть науки. Є між ними молодь, є й старші селяне, та найбільше їх користується школою приблизно двайцятим і трийцятим роком житя. Велика більшість учеників не мала перед тим иншого образованя окрім початкової сільської школи. В деяких школах учеників не більш як сорок або пятьдесять; в инших буває їх по двісті і більше. Кошти дуже малі. Тримісячний курс коштує студента яких шістьдесять до девятьдесять долярів. За ті гроші він має вигідне мешканнє та добрий харч. Так як всі ті школи є по селах, той кошти удержання богато менші як в місті.

Ті, що засновують школу, самі вибирають собі учителів, яких хочуть. Держава в той вибір не втручається і не вимагає, щоб учителі мали які небудь професіональні кваліфікації.

Програма навчання обіймає данську мову, літературу, історію, ґеоґрафію, аритметику, природничі науки, ґімнастику і спів. Всі учебники дуже короткі і містять тільки загальний начерк предмету. Головна вага покладена на живе слово учителя, питання учеників та його відповіди і дискусію поміж самими учениками. Взагалі думка, що є навчанню було як найменше формальностей, а як найбільш добровільних зусиль та самостійного думання з боку учеників. Вечерами вони влаштовують зібрання, на яких читають твори данських письменників, співають та ведуть балачки на всякі соціоляґічні і політичні теми. Школа не тільки дозволяє зовсім свобідну дискусію всяких соціяльних, політичних і релігійних питань, а власне заохочує учеників до таких дискусій.

Вплив тих народних вищих шкіл помітно на всіх полях данського громадського житя. В великій мірі тим школам завдячується розвій і орґанізацію данської селянської кооперації та культурний поступ данського селянства. Цікавлю, що мало не третина послів в данськім парляменті — се бувші ученики тих сільських університетів.

NGL NORTH GERMAN LLOYD

КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ

для Ваших приятелів і родини на Україні через БРЕМЕН.

Уповномочена лінія українським урядом для еміґрантів.

За квитами і другими інформаціями пишіть до

NORTH GERMAN LLOYD

14-16 PEARL ST., NEW YORK

або до котрого небудь уповноваженого аґента.

РАДЯНИН.

РИЗЬКИЙ МИР,

або: ЯК МОСКАЛІ ТА ЛЯХИ ДІЛИЛИ УКРАЇНСЬКЕ ДОБРО.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи“).

(3)

Остання спроба.

На фронті справа оберталась все гірше для большевиків. До дня 3. жовтня польська армія знищила ще 16 совітських дивізій. Армія Петлюри, розбивши большевиків на лінії Китайгород - Лянцкорона - Ярмолинці, взяла 18 тисяч полонених і вступила на Поділє, занявши Вінницю. Армія Врангля заняла Олександрівськ і взяла 15 тисяч полнених та 59 важких гармат. Дня 4. жовтня Поляки взяли Рівне.

Налякана Москва натиснула на Йофе, щоб він за всяку ціну порозумівся з Поляками. І нарешті дня 4. жовтня Поляки змилувались і прибули на засіданнє головної комісії. Засіданнє було призначене на 12. годину, а Поляки прибули аж о 7-мій, так що Йофе мусів цілих 7 годин чекати. Але він навіть не образився, бо не час було ображатись.

Домбскі дуже гостро став вичитувати, що саме Полякам не подобається в московських мирових умовах. „Совітська Україна, — сказав він між иншим, — не має ніяких обективних прикмет самостійности й державної незалежности. Як ви самі кажете, справа взаємних відносин між Росією та совітською Україною ще не є остаточно вияснена... Польська республика, не вичікуючи почину з боку Росії, сама визнала самостійність України. Що-ж до Росії, то вона не дала ніяких ґарантій незалежности України: не визначила її східних і північних границь і не дала змоги скликати там установчі збори“...

Чого Домбскі цим разом так упоминався за незалежністю України — це трудно зрозуміти. Ще перед кількома днями він сам визвав український мандат Йофе „задовольняючим“, а оставив до участи у конференції делеґацію Шелухина і згодився на участь Мануїльського. Ясна річ, що то були тільки причепки.

Але також Йофе, відповідаючи Домбскому, проявив незрозумілу в його становищі впертість і знов заговорив про Сх. Галичину, незалежности якої вимагають не тільки червона совітська армія, але й безсумнівна волея цілої галицької людности“.

Так кожда сторона колода другу в найбільш болючий живчик. Порозумітися при таких обставинах було дуже трудно, й наприкінці засідання всі були певні, що мирова конференція остаточно розбилась.

Несподіваний поворот.

Цілком несподівано на другий день кореспондентам був переданий слідуючий документ:

„Протокол ч. 1.

Голова польської мирової делеґації й голова російсько-української мирової делеґації на нарадах з дня 5. сього жовтня постановили: з огляду на те, що між головами обох сторін осягнено порозуміннє з всіх питаннях що до прелімінарного миру й завішення зброї, відповідати договір про завішення зброї й прелімінарний мир між Польщею з одного боку та Росією і Україною з другого не пізніше чинний восьмого с. жовтня.

Я. Домбскі. А. Йофе.

У Ризі, дня 5. жовтня 1920 р.“

Не треба й казати, що цей протокол упав на всіх, як грім з ясного неба. Ще вчора Домбскі та Йофе сварились, ще вчора панувала загальна певність, що з конференції нічого не вийде, — а тут виходить, що „у всіх питаннях осягнено повного порозуміння“.

Коли і як це сталось?

Таємна нарада.

Кореспондерти, які на те й істнують, щоб усе знати, скоро довідались і тут, у чім була справа.

Коли засіданнє головної комісії закінчилось дня 4. жовтня так нещасливо, Йофе повідомив про це Москву. Відповідь прийшла від Чичерина: негайно й за всяку ціну підписати завішенне зброї, уступити Полякам на всіх пунктах, згодитись на всі польські умови — лише не на розоруженне червоної армії. Наказ був катеґоричний, і колиб Йофе його не послухався чи недобре виконав, то він негайно мусів би вертати до Москви й взяти на себе всі прикрі наслідки.

Йофе не мав вибору. Він негайно зателефонував до Домбского й попрохав приняти його на приватну розмову. Домбскі згодився, й Йофе зараз до нього поїхав.

Розмова відбулась у кабінеті Домбского без свідків. Тривала вона цілих шість годин. Наслідком її був наведений протокол.

Що говорив Йофе?

Істнує багато здогадів про те, що саме говорив Йофе Домбскому під час тої таємної наради і якими аргументами він його переконав, що підписати завішенне зброї та прелімінарний мир конче треба.

Автор наших записок каже, що справа мала стояти так: Після одної версії, Домбскі схилився до підписання того протоколу, щоб зробити кінець суперечкам в його власній делеґації. Після другої версії, Домбскі хотів підписанням цього протоколу поставити небоштемовий українські делеґації — Кошевицького і С. Шелухина — перед доконаним фактом. Нарешті, після третьої версії, Домбскі не хотів випускати ініціятиви зі своїх рук, бо до Риґи мав тоді виїхати міністер закордонних справ Сапіґа й перебрати веденне мирових переговорів у свої руки.

Можливо, що кожда з цих версій має в собі трохи правди. Але істнує ще й четверта, якої автор наших записок не знає. А полягає вона в слідуючім:

У своїй таємній розмові з Домбским Йофе мав сказати йому приблизно тиаке:

— Чого ви властиво хочете? Ви бачите, наша доля, доля совітської влади — у ваших руках. Ми не маємо сили більше боротись, і коли ви будете далі з нами воювати, до ми неминуче впадемо. Коли не ви, то Врангель, Петлюра та инші нас докончають. Що-ж буде потім? На наше місце прийде нова Росія: Росія монархічна або демократична — байдуже, тільки не большевицька. Що-ж ви думаєте, що та Росії помиритьcя з істнуванням великої Польщі, помиритьcя з теперішніми східними вашими границями? Та нова Росія буде для вас такою погрозою, якої ви тепер не маєте. Ми — найкращий для вас уряд у Росії. До того-ж ми вам даємо тепер все, що хочете: беріть територію, беріть золото, беріть історичні скарби. Але не знищуйте нас, бо знищуючи нас, ви знищите й себе. Вибирайте-ж, що для вас вигідніше.

І Домбскі вибрав.

Голоси польської преси.

Забігаючи трохи наперед, наведемо два витяги з польських часописів про значіннє рисько-го миру для Польщі. Коли вже був підписаний остаточний польсько-російський мир, себто через півроку по підписанню наведеного протоколу, орґан П. П. С. „Напшуд“ писав:

„Цілком є очевидним, що на ту границю, яку ми дістали у Ризі, не згодився ніякий російський уряд. Тому є в нашім інтересі, щоб большевики удержались при владі принаймні стільки часу, щоб ризький мир приніс свої овочі“.

Віденська „Ґазета Варшавська“ писала ще виразніше:

„Для рішення цеї справи нинішний уряд Росії є для нас найвигіднішим. Тому хай і казають, або краще сказати — в російськім пеклі кипить і шумить і хай вороги один другому нарвуть себе там взаємно ослаблюють. Не є в інтересі польської держави, щоб настали устінки большевицьких богів у Москві. Наші інтереси вимагають, щоб ризький договір, підписаний совітськими представниками, не втратив своєї сили. Коли нинішний уряд зістанеться у Росії більш або менш довгий час, то цей договір так чи инакше, посередньо чи безпосередно, фактично чи формально, дістане міжнародне визнанне. До цього мусимо змагатись, щоб це не коштувало“.

Ці польські відгуки стоять у повній згоді з наведеною нами версією що до змісту таємної розмови між Йофе і Домбским.

Протест Східної Галичини.

Підписанне протоколу з дня 5. жовтня настільки висвітлило ситуацію, що українським делеґацям нічого більше не лишалось робити у Ризі.

Польща зрадила свого союзника — Петлюру, а совітська Росія махнула рукою на Східну Галичину. Два круки — білий і червоний — поділили між собою українську здобич і над розшматованим тілом України наступились до дальших переговорів, вже не колючи один другого в найбільш болючі живчики.

У звязку з цею ситуацією голова східноґалицької делеґації К. Левицький оголосив слідуючий протест:

„Ми протестуємо проти того, що справа Сх. Галичини вважається внутрішньою справою Польщі, бо український нарід не хоче свого приєднання до Польщі. Реалізуючи свої державні права проти заборчих змагань Польщі, цей нарід приєднуєтьcя останніх двох років добився свого визнання під оглядом міжнародним, як державно-правної одиниці та особливого субекта міжнародного права. Ми заявляємо, що справа Сх. Галичини у найблизчім часі мусить бути вирішена міжнародною мировою конференцією. Не можна допустити, щоб по розкладі Австрії всі її народи на основі права самоозначення ділували свої території й щоб тільки один український нарід на своїй власній землі Галичині мусів коритись безоглядному насильству свого поконвічного ворога — Поляка, який нині нечуваним і нелюдським терором знищує український нарід, не зважаючи на те, що Східної Галичини не признано Польщі“.

(Кінець буде)

СЕГОДНЯ ВЕЧЕРОМ

Напишіть до нас письмо, а ми вишлемо Вам пробну лекцію і подробиці про те як ми ручимо зачно научити Вас читати, писати і говорити по анґлійськи. Живучи в Америці, Ви повинні знати анґлійську мову без знаня якої перед Вами усі двері заперті. Після нашої нової системи ви навчитесь її в протягу трьох місяців через почту. Пішіть письмо сейчас сегодня прищіть десять центів грішми або марками на відповідь, можна і канадійськими. (3)

First American Preparatory School, Dept. 46—525 West 47th Street, New York City, U. S. A.

НА УКРАЇНУ
WHITE STAR LINE
З Ню Йорку до Саутгемптон
Majestic . . . Mar. 31; Apr. 21; May 12
(найбільший в світі корабель)
Olympic . . . . Apr. 7, Apr. 28, May 19
Homeric . . . . Apr. 14, May 5, May 26
Скорі получення до Балтійських портів.

AMERICAN LINE
До Плимут, Шербург і Гамбург
*Mongolia Mar. 29; *Manchuria Apr. 19
—Тільки нові третої класи кабіни.
*Minnekahda (3rd Class only) April 5
Получення на другій сторони до Балтійських портів.

RED STAR LINE
до Нюрк, Плимут, Шерборг, Антверп
Zeeland Mar. 22, Belgenland Apr. 12
Lapland Mar. 27; Zeeland Apr. 28

Добрий карч. Особні кабіни. Умірковані ціни для Ваших приятелів приїжджаючих до Америки. По інформациї звертесь до місц. агентів або до:
PASSENGER DEPARTMENT
No. 1 Broadway, New York

ГРАМОФОНОВІ РЕКОРДИ

Маємо все в більшому виборі. Зайдіть у вільний час послухати їх. Вибирайте тільки ті, котрі лише сподобаєте собі. Коли ми недоволимо Вас, наша вина. Відсвіжіть свій вибір. Зайдіть або пишіть за новим катальогом

РЕКОРДІВ ЗА ЛЮТИЙ

Рекорди з опер, народні пісні, танці. Також богатий вибір українських рекордів. Маючи фонограф — Ви знаєте як приємно в хаті, коли грається нові рекорди.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ГРАФОНОЛ РІЖНИХ МОДЕЛЯ

Висилаємо замовлення почтою і висилаємо рекорди за посилаткою до всіх міст Заучених Держав. Домагайтесь нашого безплатного катальога.

EUROPEAN PHONOGRAPH COMPANY
Dept. U. S.
10th STREET & AVENUE A,
New York

ROYAL MAIL
„Подорож нагоди"
ДО ЕВРОПИ

Одно клясові кораблі з кабінами. Славний „О" корабель "Orbita" "Ordana" перероблені на одно клясові і третої кляси кабіни кораблі дають надзвичайну нагоду до Гамбурга. Найнизша ціна II. кляси $130 і висше
Ціна III. кляси $103.50
Два гарні нові кораблі "Orca" і "Orbita" мають 1, 2 і 3-ту клясу і почують відїжджати до Европи на весні.

THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
Sanderson & Son, Inc., Agents
26 Broadway, N. Y. або місцеві агенти

Фабриканти і імпортовці найліпших ІТАЛІЙСЬКИХ ручної роботи ГАРМОНІЇ.

Найліпші в світі. 10 літ гарантії, по належній цінах як найнебудь инші Гармонії. Фабрика в Зл. Державах і Італії. Безплатно цінки або книжки інструкції для купуючих. Гарантуємо що всі навчаться грати на нашій великій гармонії протягом 4 місяців. Пишіть по англійській по інформації. На жадане катальог безплатно.
Rustia Serenelli Accordeon Mfg. Co.
817 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Мущини! Хоронїть себе перед ревматизмом хорошим
SANYKIT
Охорони для мущин Дає найкращу охорону
Велика ціна 25 цент.
Kit (4-ц) $1.00
У всіх аптиках або у Sany-Kit, Dept. B, 92 Berkman St., New York
Пишіть по прикуту.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Портрети
Без рамки і з рамкі вгорі
Шікаго або окремі замовлення, посилюйте до МУЗИКА Publishing Co.
3251 W. CHICAGO-AVE
Van Sooley 4253 1 West 45

З ОБЕДНАННЯ.

Висилаємо оподаткованих до 31. січня 1923, Братств і Товариств. Імена поодиноких Українців вголошено перед.
(3)
(Бовець).

Зложили: (за сиєнь) Федьо Яців 50 цнт.; по 25 цнт.: Петро Колодницький, Мих. Панько, Ник. Бурик, Данило Ревенко, Ник. Сорота, Мих. Валько, Іван Данько, Василь Лукашевич, Захарій Проко, Василь Білей, Кароль Кропівницький, Іван Слівар, Стефан Цибак, Гриць Холявський, Рос. Куленич, Іван Кредуч, Мих. Яник, Василь Янік, Андрій Дубіль, Василь Сомик, Іван Ваза, Василь Маєцьких, Мих. Маєцький, Людвик Сачкевич, Мих. Варрішко, Олекса. Марич, Николай Гатала, Вик. Волошинський, Іван Слівар, Ник. Ілюк, Іван Марич, Николай Вовк, Яким Лудик, Николай Казан, Ст. Шкіряк, Анна Футрик, Кароль Футрик, Тимко Холявський, Ілля Ваза, Василь Маєцький, Петро Сенкович, Олекса Білас, Гр. Василяк, Василь Вольчанський, Мих. Маєцький. (За лютий) по 25 цнт.: Петро Колодницький, Мих. Валько, Мих. Панько, Іван Данько, Никола Бурич, Іл. Розембак, С. Старота, Василь Лукачевич, Захарій Проко, Василь Білей, Кароль Кропівницький, Іван Слівар, Стефан Цибак, Гр. Холявський, Йосиф Куленич, Іван Кредуч, Мих. Янік, Василь Янік, Андрій Дубіль, Василь Сомик, Іван Ваза, Василь Маєцьких, Мих. Маєцький, Людвик Сачкевич, Мих. Варрішко, Олекса. Марич, Николай Гатала, Вик. Волошинський, Іван Слівар, Ник. Ілюк, Іван Марич, Николай Вовк, Яким Лудик, Николай Казан, Ст. Шкіряк, Анна Футрик, Кароль Футрик, Тимко Холявський, Ілля Ваза, Василь Маєцький, Петро Сенкович, Олекса Білас, Гр. Василяк, Василь Вольчанський, Мих. Маєцький. (За лютий) по 25 цнт.: Петро Колодницький, Мих. Валько, Мих. Панько, Іван Данько, Никола Бурич, Іл. Розембак, С. Старота, Василь Лукачевич, Захарій Проко, Василь Білей, Кароль Кропівницький, Іван Слівар, Стефан Цибак, Гр. Холявський, Йосиф Куленич, Іван Кредуч, Мих. Янік, Василь Янік, Андрій Дубіль, Василь Сомик, Іван Ваза, Василь Маєцьких, Мих. Маєцький, Людвик Сачкевич, Мих. Варрішко, Олекса. Марич, Николай Гатала, Вик. Волошинський, Іван Слівар, Ник. Ілюк, Іван Марич, Николай Вовк, Яким Лудик, Николай Казан, Ст. Шкіряк, Анна Футрик, Кароль Футрик, Тимко Холявський, Ілля Ваза, Василь Маєцький, Петро Сенкович, Олекса Білас, Гр. Василяк, Василь Вольчанський, Мих. Маєцький. (За лютий) по 25 цнт.: Петро Колодницький, Мих. Валько, Мих. Панько, Іван Данько, Никола Бурич, Іл. Розембак, С. Старота, Василь Лукачевич, Захарій Проко, Василь Білей, Кароль Кропівницький, Іван Слівар, Стефан Цибак, Гриць Холявський, Йосиф Куленич, Іван Кредуч, Мих. Янік, Василь Янік, Андрій Дубіль, Василь Сомик, Іван Ваза, Василь Маєцьких, Мих. Маєцький, Людвик Сачкевич, Мих. Варрішко, Олекса. Марич, Николай Гатала, Вик. Волошинський, Іван Слівар, Ник. Ілюк, Іван Марич, Николай Вовк, Яким Лудик, Николай Казан, Ст. Шкіряк, Анна Футрик, Кароль Футрик, Тимко Холявський, Ілля Ваза, Василь Маєцький, Петро Сенкович, Олекса Білас, Гр. Василяк, Василь Вольчанський, Мих. Маєцький. (За лютий) по 25 цнт.: Петро Колодницький, Мих. Валько, Мих. Панько, Іван Данько, Никола Бурич, Іл. Розембак, С. Старота, Василь Лукачевич, Захарій Проко, Василь Білей, Кароль Кропівницький, Іван Слівар, Стефан Цибак, Гр.